

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 21/02

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. septembra 2002 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Štefana Ogurčáka a Daniela Švábyho prerokoval prijatú sťažnosť I. B., bytom B., zastúpeného advokátkou Mgr. Z. K., PhD., B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 40 Er 1175/2000 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III vo veci vedenej pod sp. zn. 40 Er 1175/2000 p o r u š i l právo I. B., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 13. marca 2002 sp. zn. I. ÚS 21/02 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť I. B., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 40 Er 1175/2000.

Z prijatej sťažnosti vyplýva, že podľa sťažovateľa zbytočné prietahy v uvedenom konaní okresného súdu nastali najmä v období od 13. novembra 2000 do 21. januára 2002, teda v období vyše jedného roka a dvoch mesiacov, kedy okresný súd „neuskutočnil vo veci ani jeden procesný či meritórny úkon“, teda za uvedené obdobie podľa sťažovateľa okresný súd neurobil nič, aby skončil stav právnej neistoty sprevádzajúci toto konanie.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti takto rozhodol:

„I. Okresný súd Bratislava III svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 40 Er 1175/2000, porušil základné právo I. B. na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

II. Okresnému súdu Bratislava III sa zakazuje pokračovať v porušovaní práva I. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. 40 Er 1175/2000 a prikazuje sa mu, aby v tejto veci konal.

III. I. B. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100.000,- Sk (slovom stotisíc slovenských korún).“

V rámci prípravy pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) písomne vyjadrili obaja účastníci konania: Okresný súd Bratislava III, zastúpený predsedom súdu JUDr. B. T., vyjadrením č. Spr. 3226/2002 z 24. apríla 2002 a sťažovateľ, zastúpený svojou právnou zástupkyňou, stanoviskom z 24. mája 2002.

Predseda Okresného súdu Bratislava III vo svojom vyjadrení vykonal chronológiu úkonov vo veci a potvrdil, že sudkyňa tamojšieho súdu vo veci nekonala v období od 13. novembra 2000 do 21. januára 2002, kedy ale už vykonala úkon smerujúci k rozhodnutiu. Stalo sa tak aj na základe sťažnosti povinného, pretože ten 2. januára 2002 podal vo veci sťažnosť, ktorá bola zo strany štátnej správy súdov vyhodnotená ako dôvodná.

Predseda okresného súdu uviedol vysoký počet vecí v agende „Er“, ktoré na súde vybavujú dvaja sudcovia, ktorí sú tak enormne zaťažení, pričom on sám na pracovných poradách s vedením Krajského súdu v Bratislave vzniesol požiadavku na zvýšenie počtu sudcov, avšak bezvýsledne. Ďalej uviedol, že zo strany správy súdu bola síce sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní vyhodnotená ako dôvodná vychádzajúc z kritérií, ktoré prejedlikoval ústavný súd, okresný súd však zastáva názor, že stanovené kritériá sú nereálne a na tieto možno hľadieť len za predpokladu, že sa nezohľadňuje ďalšia agenda sudcu, resp. počet vecí, ktorý tento sudca vybavuje. Predseda okresného súdu je toho názoru, že „nečinnosť súdu v konkrétnej veci je len zdanlivá vo vzťahu k počtu vecí“ vybavovaných zákonnou sudkyňou a „pokiaľ sudkyňa pristúpila k vybavovaniu konkrétnej veci a po podaní sťažnosti o námietkach rozhodla, jedná sa o úzus prijatý sudcami, kedy sudcovia vybavujú prednostne veci, v ktorých boli vznesené sťažnosti“. Predseda okresného súdu na ústnom prejednaní sťažnosti netrval.

K vyjadreniu predsedu okresného súdu zaslala 24. mája 2002 svoje stanovisko právna zástupkyňa sťažovateľa, ktorá je toho názoru, že zaťaženosť sudkyne nemôže byť dôvodom na porušovanie práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Sťažovateľ súhlasil, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Dňa 5. apríla 2002 doručila právna zástupkyňa sťažovateľa ústavnému súdu „Žiadosť podľa § 79a ods. 1 zákona NR SR č. 124/2002 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov“, v ktorej sa domáhala toho, aby ústavný súd podanie sťažovateľa posudzoval podľa citovanej novely zákona o ústavnom súde. Právna zástupkyňa svoju uvedenú sťažnosť podaním z 8. apríla 2002 ešte spresnila a vysvetlila, prečo žiada o posúdenie predmetných vzťahov podľa aktuálne účinného zákona o ústavnom súde. Ústavný súd konštatoval, že sú splnené zákonné podmienky pre postup podľa ustanovenia § 79a ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého môže fyzická osoba alebo právnická osoba, o ktorej ústavnej sťažnosti alebo podnete sa do nadobudnutia účinnosti tohto zákona nerozhodlo vo veci samej, do 30 dní od nadobudnutia účinnosti tohto zákona požiadať, aby sa jej podanie posudzovalo ako podanie podľa tohto zákona.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutých súdnych spisov.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej exekučnej veci sťažovateľa:

18. augusta 2000 doručil oprávnený - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky súdnej exekútorke JUDr. M. Z. návrh na vykonanie exekúcie o vymoženie peňažného plnenia 17 121 Sk proti povinnej osobe – sťažovateľovi.

28. augusta 2000 doručila exekútorka okresnému súdu žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie.

31. augusta 2000 okresný súd vydal na základe vykonateľného rozhodnutia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. k. SPC-31.940-3/6-99 z 11. februára 1999, poverenie pre súdnu exekútoriku na vymoženie zvyšnej časti pohľadávky, pre peňažné plnenie vo výške 17 121,- Sk istiny a trov exekúcie.

7. septembra 2000 bolo poverenie okresného súdu doručené súdnej exekútorke.

18. októbra 2000 sťažovateľ doručil Exekútorskému úradu námietku, ktorú vzniesol proti exekúcii.

20. októbra 2000 námietky proti exekúcii exekútorika doručila okresnému súdu.

6. novembra 2000 okresný súd požiadal exekútoriku o zaslanie exekučného spisu.

13. novembra 2000 exekútorika exekučný spis doručila okresnému súdu.

2. januára 2002 bola predsedovi okresného súdu doručená sťažnosť povinného na priet'ahy v konaní.

21. januára 2002 vykonala sudkyňa okresného súdu prvý úkon vo veci, vydala pokyn na zaslanie námietok na vyjadrenie oprávnenému.

5. februára 2002 v zmysle uvedeného pokynu boli námietky doručené oprávnenému na vyjadrenie.

6. februára 2002 sťažnosť povinného na zbytočné priet'ahy v konaní bola okresným súdom vyhodnotená ako dôvodná.

11. februára 2002 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie oprávneného k námietkam proti exekúcii.

28. februára 2002 pod sp. zn. 40 Er 1175/00-27, Ex 44/00 okresný súd rozhodol o námietkach povinného proti upovedomeniu o začatí exekúcie tak, že námietkam v časti istiny 4 364 Sk vyhovel, keďže povinný dodatočne predložil potvrdenie o zaplatení tejto sumy, a námietky v časti istiny 12 757 Sk zamietol, „keďže neobsahujú ani jeden zo zákonných dôvodov uvedených v § 50 ods. 1 Ex. por.“.

21. marca 2002 bolo rozhodnutie o námietkach doručené povinnému, teda sťažovateľovi.

III.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody, a ak porušenie týchto práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Ústavný súd už rozhodol, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa vzťahuje nielen na konanie prvostupňového súdu, ale aj na konanie odvolacieho a dovolacieho súdu, ďalej na konanie v správnom súdnictve, ako aj na konanie o výkon rozhodnutia. Ústava a ani procesné predpisy upravujúci činnosť súdov v občianskych veciach totiž nevynímajú súdy z ich povinnosti konať bez zbytočných prietáhov v žiadnej veci, ktorej môže byť poskytnutá súdna ochrana (I. ÚS 70/98).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 3/00). Podľa týchto kritérií posudzoval ústavný súd aj predmetnú vec.

Pokiaľ ide o prvé dve kritériá (zložitosť veci a správanie účastníka), ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by mohla odôvodniť namietanú dĺžku konania.

Pokiaľ ide o tretie kritérium (postup súdu), ústavný súd zameral svoju pozornosť na obdobie od 13. novembra 2000, kedy bol exekučný spis doručený súdu, do 21. januára 2002, kedy konajúca sudkyňa dala pokyn na zaslanie námietok povinného na vyjadrenie oprávnenému, kedy vlastne urobila prvý úkon súdu smerujúci k rozhodnutiu vo veci. Túto skutočnosť potvrdili účastníci konania pred ústavným súdom a vyplynulo to aj zo zisťovaní ústavného súdu.

Podľa názoru ústavného súdu práve toto obdobie nečinnosti Okresného súdu Bratislava III v dĺžke vyše jedného roka a dvoch mesiacov, bez akýchkoľvek zákonných dôvodov, malo rozhodujúci vplyv na zdĺhavosť namietaného konania.

Ústavný súd konštatuje, že uvedená nečinnosť okresného súdu je porušením základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov.

Uvedený postup okresného súdu nemôže odôvodniť ani skutočnosť, že sudcovia vybavujúci agendu „Er“ na tomto súde sú enormne zaťažení, ako to uviedol predseda okresného súdu. Je vecou štátu a organizácie práce súdov, aby za situácie, ak tomu nebráni žiadna zákonná prekážka, nedochádzalo k zbytočným priet'ahom v konaní. Ústavný súd už vyslovil, že uplatnenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nemôže byť zmarené len preto, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť

primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov súdu na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty (II. ÚS 52/99).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd v konaní vedenom pod sp. zn. Er 40 1175/2000 konštatoval porušenie práva navrhovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov tak, ako mu ho garantuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) a písm. c) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov (napríklad podľa § 100 ods. 1 OSP), alebo môže zakázať pokračovanie v porušovaní základného práva alebo slobody.

Sťažovateľ sa vo svojej sťažnosti domáhal aj toho, aby ústavný súd Okresnému súdu Bratislava III zakázal pokračovať v porušovaní jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a aby tomuto súdu prikázal, aby v predmetnej veci konal.

Vzhľadom na to, že namietané konanie týkajúce sa rozhodnutia o námietkach povinného proti upovedomeniu o začatí exekúcie bolo ukončené, ústavný súd nezistil dôvody na uloženie povinnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) a písm. c) zákona o ústavnom súde.

Podľa čl. 124 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uplatnil aj nárok na priznanie nemajetkovej ujmy vo výške 200 000 Sk bez toho, aby uviedol, z akých dôvodov sa ho domáha (§ 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd tento nárok nepriznal z dôvodu, že zo skutočností uvedených sťažovateľom nezistil, v čom by mala spočívať jeho nemajetková ujma za zistené zbytočné priesťahy v exekučnom konaní, v ktorom má postavenie povinného. Inými slovami sťažovateľ nepreukázal existenciu požadovanej nemajetkovej ujmy ani príčinnú súvislosť s porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov napriek tomu, že sťažovateľ popri existencii tvrdenej ujmy musí preukázať aj to, že nemajetková ujma vyplýva zo zisteného porušenia základného práva a že nemajetková ujma je priamym následkom porušenia základného práva, teda že existuje požadovaná príčinná súvislosť medzi nemajetkovou ujmovou a zisteným porušením práva.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2002